

מדינת ישראל

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית

אגף שפות

הפיקוח על הוראת העברית בבתי ספר ערביים

דגם הוראה

חט"ע

(מדריך למורה)

ירושלים, תשע"ד

כתיבה ופיתוח:

מרכזת הוועדה – מפקחת פיתוח תכניות לימודים באשכול שפות, המזכירות הפדגוגית	קרין שוקחה:
מורה לעברית בבית ספר מקיף א' – שפרעם ומדריך לפיתוח חשיבה	מואפק יוספין:
מורה לעברית בבית ספר תיכון עמל, טייבה	עבד אלמונעם יונס:
מורה לעברית בבית ספר תיכון הגליל, נצרת	רים פאיד:
מורה לעברית בחטיבה העליונה בבית ספר תיכון נזירות סליזיאן, נצרת	רימא חוא:
מדריך ארצי ומורה לעברית בבית ספר תיכון "אלחכמה", סח'נין	שריף ח'לאילה:

ליווי וייעוץ:

מפמ"ר על הוראת העברית, המזכירות הפדגוגית	ד"ר האני מוסא
מפקחת הערכה ופיתוח תכניות לימודים במגזר הערבי אגף פיתוח פדגוגי א', המזכירות הפדגוגית	ראודה כרייני

עיצוב :

מדריך ארצי ומורה למחשבים בחט"ב דיר חנא	איליא גנטוס
--	-------------

הקדמה

דגם ההוראה מיועד לכלל המורים והמורות בחט"ע. הוא מציע כלים לטיפול קריאה מושכלת של טקסט טיעוני, בהתאם להישגים הנדרשים לחטיבת גיל זו, המופיעים בתכנית הלימודים "עברית לערבים", תשע"ב.

הדגם נכתב בהתאם לגישה חינוכית השואפת לפתח תלמיד אוטונומי בעל מכוונות עצמית בלמידתו, היודע להבנות לעצמו את הידע, בין היתר, ע"י שימוש מושכל בכלים מתוקשבים כמו קלטת שמע, סרטון מהאינטרנט ועוד.

מה כולל הדגם:

החוברת למורה (המד"ל) כוללת:

✓ הטקסט " הצעה לבלגן".

✓ מחוון שאלות ותשובות בקריאה. המחוון כולל שאלות ותשובות מסוגות לפי:

✓ הישגים נדרשים, אסטרטגיות חשיבה והמלצות למורה.

✓ המלצות למורה במשימות הכתיבה.

✓ משימות בהאזנה.

✓ משימות בדיבור.

✓ מחוון שאלות ותשובות בידע לשון. המחוון כולל שאלות ותשובות מסווגות לפי:

הישגים נדרשים, אסטרטגיות חשיבה והמלצות למורה.

✓ מסמך אסטרטגיות חשיבה מסדר גבוה.

החוברת לתלמיד כוללת: טקסט טיעוני, ומשימות קריאה וכתיבה בנוסף למשימות בידע לשון.

הערה: הדגם מיועד להוראה/למידה ולא להערכה/בחינה.

הצעה לבלגן

העולם נוטה שלא לקבל את ה'בלגניסטים' ומחמיץ להם פנים. 'בלגניסט' אשר דורשים ממנו להיות מסודר, מרגיש רגשי אשמה על חוסר הסדר שלו והוא מאמין כי הוא יצליח טוב יותר אם יהיה מסודר. אולם זה לא תמיד כך. לאלברט איינשטיין, 5 ; 'בלגניסט' מושבע, מיוחס המשפט: "אם שולחן מבולגן מעיד על מוח מבולגן, על מה מעיד שולחן ריק?". מחקרים חדשים מוכיחים כי אנשים מבולגנים הם יצירתיים יותר, יוזמים יותר, מרוויחים יותר ואפילו הורים טובים יותר. למעשה, ממחקרים עולה כי רעיונות מקוריים הולכים יד ביד עם בלגן. אז

אולי כדאי לאמץ את הבלגן?

מסתבר שיצירתיות עובדת טוב יותר בסביבה לא מסודרת. נגן הג'אז המפורסם מיילס דייוויס טוען כי בהרכבי ג'אז, האלתור הוא הכול. אין סדר מתוכנן מראש והנגנים מתמודדים עם הלא נודע. הנגנים פועלים בסוג של בלגן והם יוצרים את המוסיקה תוך כדי נגינה. כך הנגנים פתוחים לרעיונות חדשים, וזה מה שהופך הרכב ג'אז להרכב מצליח.

דוגמה נוספת ליצירתיות שבבלגן, לקוחה מהתחום של הורות טובה. מחקרים של השנים ¹⁵ רונות, הוכיחו כי משחק חופשי שילדים ממציאים בעצמם ללא מבוגר ברקע, הוא מרכיב חשוב ביותר בהתפתחות של הילד. בשנים האחרונות פוחתת כמות המשחקים האלו בגלל שהורים רבים אינם מוכנים להתמודד עם הבלגן הכרוך בכך. החוקרים טוענים כי ילדים צריכים משחק חופשי וצריכים לחקור אפן ²⁰ . יש לתת לילד חופש במסגרת של גבולות ברורים ולתת לו מקום בו הוא יכול לבלגן, ואפילו לצייר על הקירות. זה מפתח את הדמיון, את היצירתיות, את הבדיקה, את החקירה, ומגביר את הביטחון של הילד ביכולת שלו. המשחק והאפשרות לבלגן משפרים את יכולת הלמידה והמיומנות החברתית ²⁵ ילד. החוקרים דוגלים במה שהם מכנים "בלגן יצירתי". כשעקבו לאורך זמן אחר ילדים שגדלו כך, גילו כי בבגרותם הם הצטיינו במבחנים רבים והם התגלו כאינטליגנטים יותר. החינוך דרך בלגן לא גורם כל נזק, אלא להיפך, הוא גורם לאיתנות אינטלקטואלית.

יזמות וחדשנות גם הם באים בסביבה מבולגנת. ממציא הפניצילין, אלכסנדר פלמינג, היה ידוע כ'בלגניסט'. הוא יצא לחופשה והשאיר את המעבדה שלו מבולגנת. צלחות פתוחות, פתקים, ספרים פתוחים, מכלים לא מסודרים ועוד. כאשר חזר לאחר כחודש למעבדה, גילה כי על אחת מהצלחות התפתח עובש וסביבו נשארה טבעת נקייה מחיידקים. הוא חקר את החומר הפעיל בטבעת הנקייה וגילה את הפניצילין. ספק אם הוא היה מגלה את הפניצילין אם הוא לא היה מבולגן באופיו.

כתוצאה מההכרה ביצירתיות, ביזמות ובחדשנות שבבלגן, ארגונים עסקיים כיום מבינים כי עליהם 'לחשוב מחוץ לקופסה' ולאמץ את הבלגן, כדי להגיע להישגים ולחדשנות. ³⁵ מגיעים לזה? מומחים ידועים טוענים כי בלגן יוצר קשרים חדשים. כאשר יש אי-סדר, המוח עובד בהרבה חזיתות במקביל ואז ייפגשו שני דברים שלעולם לא ייפגשו במקרה שעובדים בצורה שיטתית ומסודרת. סדר יוצר קטגוריות. לעומת זאת, כאשר שוברים את הקטגוריות, מייצרים מפגשים לא צפויים וכך יוצרים הזדמנות "לצאת מהקופסה".

שאלה מעניינת היא האם ניתן "לחנך" את ה'בלגניסט' לסדר, או להיפך – להרגיל או ⁴⁰ וסודר' לייצר בלגן. מחקרים שנעשו באוניברסיטת ניו יורק, הצליחו לנבא עמדות פוליטיות באמצעות תכונות אישיות: נמצא כי מי שליברל בהשקפותיו הפוליטיות נוטה לבלגן, פתוח להתנסויות, סקרן, סובלני ותומך בשינוי. לעומת זאת השמרן היה מסודר, קונפורמי, חובב יציבות, מסורתי, צייתן ובעל שליט ⁴⁵ זית. מחקרים אלה הוכיחו גם כי הנטייה להיות מסודר או חסר חוש סדר היא מולדת, וניתן לשנות אנשים רק במידה מועטה. ואכן, כשם שקשה לחנך אנשים מבולגנים לסדר, כך אנשים מסודרים מדי אינם מסוגלים להשתחרר כי לדעתם "הכול צריך להיות במקום" ו"חייב להיות סדר מוחלט". במקרים קיצוניים, קיימת סכנה שאנשים אלו יהפכו להיות שטחיים וחד-ממדיים.

לסיכום, נכון שקשה לתפקד יותר כהורים כאשר הילד מבלגן את החדר ומפזר בו ערימות ⁵⁰ עצועים. אך האם זה לא כדאי יותר – בטווח הארוך?

ועוד הערה קטנה: כאשר אתם רואים שולחן עבודה מבולגן, תחשבו כי אולי עובד כאן אדם מאוד יצירתי וחדשני.

(מעובד על פי ישראל קדרון, אתר "מאמרים", 13/10/12)

מחווון שאלות ותשובות בתחום הקריאה

המלצות למורה	אסטרטגיות חשיבה	שאלות ותשובות בהתאם להישגים הנדרשים
<p>התלמידים נדרשים לעיין בפסקה השנייה ולאתר את התשובה שבה מוצגת טענתו של מיילס דיוויס. בנוסף לכך, לאתר את מילת הקישור "כי" המסבירה באופן גלוי את הטענה של נגן הג'אז.</p>	<p style="text-align: center;">אסטרטגיית איתור מידע</p>	<p>שאלה 1:</p> <p>מהי טענת נגן הג'אז מיילס דיוויס, בעניין יצירתיות שבבלגן, וכיצד הוא מסביר אותה?</p> <p>תשובה:</p> <p>נגן הג'אז מיילס דיוויס טוען כי בהרכבי ג'אז, האלתור הוא הכול. אין סדר מתוכנן מראש והנגנים מתמודדים עם הלא נודע. הנגנים פועלים בסוג של בלגן והם יוצרים את המוסיקה תוך כדי נגינה. כך הנגנים פתוחים לרעיונות חדשים, וזה מה שהופך הרכב ג'אז להרכב מצליח.</p> <p style="text-align: right;">ההישג הנדרש: הבנת המשמעות הגלויה</p>
	<p style="text-align: center;">אסטרטגיית זיהוי רכיבים וקשרים.</p>	<p>שאלה 2:</p> <p>תאר את המעבדה הביולוגית המבולגנת של אלכסנדר</p>

<p>התלמידים נדרשים לזהות את הפסקה שמתארת את המעבדה: פסקה רביעית.</p> <p>יש להדגיש את נושא משפחת המילים שממנה ניתן להסיק, כי המילה "ממציא" והמילה "המצאה" הן מאותה משפחת מילים. כך ע"י הבחנה בין שתי המילים אפשר גם לקשר ביניהן, ולהסיק את התשובה.</p>	<p>אסטרטגיית איתור מידע.</p>	<p>פלימינג, וציין מהי ההמצאה שלו?</p> <p>תשובה:</p> <p>המעבדה הביולוגית המבולגנת של אלכסנדר פלימינג מתוארת כך: צלחות פתוחות, פתקים, ספרים פתוחים, מכלים לא מסודרים ועוד</p> <p>ההמצאה שלו: הפניצילין.</p> <p>ההישג הנדרש: הבנת המשמעות הגלויה</p>
---	-------------------------------------	---

המלצות למורה	אסטרטגיית חשיבה	שאלות ותשובות בהתאם להישגים הנדרשים
<p>התלמידים נדרשים לקרוא את החלק בו מזכירים את תוצאות המחקרים (שורות 39-48), להשוות ולהבחין בין תכונות האנשים המבולגנים לבין תכונות האנשים המסודרים.</p>	<p>אסטרטגיית איתור מידע אסטרטגיית השוואה</p>	<p>שאלה 3: ציין את הפן החיובי העולה מהמחקרים האחרונים שנערכו על אנשים בלגניסטים?</p> <p>תשובה: הפן החיובי העולה מהמחקרים האחרונים שנערכו על אנשים בלגניסטים הוא שאנשים מבולגנים הם יצירתיים יותר, יזמים יותר, מרוויחים יותר ואפילו הורים טובים יותר.</p> <p>ההישג הנדרש:</p>

		<p>הבנת המשמעות הגלויה/ הסקת מסקנות</p>
<p>התלמידים נדרשים להיזכר במה שקראו לאורך כל הטקסט אודות הבלגניסט, והיחס שאליו הוא זוכה מהסביבה. אחר כך, יוכלו התלמידים, על סמך המידע שאספו מהטקסט לזהות את התשובה הנכונה שקובעת שהעולם נוטה לדחות את הבלגניסטים ולהחמיץ להם פנים.</p>	<p>אסטרטגיית יישום וקישור פרטי מידע</p>	<p>שאלה 4: איך מתייחסים בדרך כלל לאדם בלגניסט? א. העולם נוטה לעודד את הבלגניסטים. ב. העולם נוטה לדחות את הבלגניסטים. ג. הבלגניסט זוכה להערכה מהסובבים אותו.</p> <p>תשובה: ב. העולם נוטה לדחות את הבלגניסטים.</p> <p>ההישג הנדרש: הסבר, קישור ויישום רעיונות ומידע</p>

המלצות למורה	אסטרטגיות חשיבה	שאלות ותשובות בהתאם להישגים הנדרשים				
<p>התלמידים נדרשים לקרוא את הטקסט מחדש ולאתר את המחקרים השונים שמוצגים בקטע. ואחר כך לאתר את המסקנה העולה מכל מחקר ע"י זיהוי המילים המצביעות על כך: "עולה כי", במחקר הראשון.</p>	<p>אסטרטגיית זיהוי רכיבים וקשרים</p>	<p>שאלה 5: בטקסט מובאים מחקרים וממצאים. הבא <u>שתי</u> דוגמאות למחקרים כאלה, וציין מהי המסקנה מכל מחקר.</p> <p>התשובה:</p> <table border="1" data-bbox="963 1818 1366 1998"> <thead> <tr> <th data-bbox="963 1818 1177 1886">מסקנה</th> <th data-bbox="1177 1818 1366 1886">מחקר</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="963 1886 1177 1998">אנשים מבולגנים הם יצירתיים יותר,</td> <td data-bbox="1177 1886 1366 1998">מחקרים על אנשים מבולגנים</td> </tr> </tbody> </table>	מסקנה	מחקר	אנשים מבולגנים הם יצירתיים יותר,	מחקרים על אנשים מבולגנים
מסקנה	מחקר					
אנשים מבולגנים הם יצירתיים יותר,	מחקרים על אנשים מבולגנים					

<p>"הוכיחו כי", במחקר השני, "הצליח לנבא", במחקר השלישי. - מן הראוי לחזור על תפקיד סימני הפיסוק במיוחד על תפקיד הפסיק שמפרט את הממצאים.</p>		<p>יוזמים יותר ומרוויחים יותר</p>	
		<p>מחקרים בתחום ההורות</p>	<p>משחק חופשי שילדים ממציאים בעצמם ללא מבוגר ברקע, הוא מרכיב חשוב ביותר בהתפתחות של הילד.</p>
		<p>מחקר בנושא עמדות פוליטיות</p>	<p>ניתן לנבא עמדות פוליטיות באמצעות תכונות אישיות.</p>
		<p>ההישג הנדרש: הבנת המשמעות הגלויה/ הפקת מידע</p>	
<p>התלמידים נדרשים להבחין ולשוות בין שני סוגים של אנשים ולמין את התכונות.</p>	<p>אסטרטגיית איתור מידע אסטרטגיית ההשוואה</p>	<p>שאלה 6: ציין את תכונותיו של האדם הליברל ואת תכונותיו של האדם השמרן, על פי שורות 39-48? תשובה: תכונותיו של האדם הליברל: נוטה לבלגן, פתוח להתנסות, סקרן, סובלני, תומך בשינוי. תכונותיו של האדם השמרן: מסודר, קונפורמי, חובב יצירתיות, מסורתי, צייתן, בעל שליטה עצמית.</p>	<p>ההישג הנדרש: הבנת המשמעות הגלויה/ הפקת מידע</p>

המלצות למורה	אסטרטגיית חשיבה	שאלות ותשובות בהתאם להישגים הנדרשים
<p>התלמיד נדרש לקרוא את הפסקה הראשונה שהיא מעין הגדרה</p>	<p>אסטרטגיית איתור מידע</p>	<p>שאלה 7:</p>

<p>לנושא הבלגן ולהציג את רגשות ה "בלגניסט" (שורה 3).</p>		<p>על פי הטקסט, כיצד מרגיש אדם 'בלגניסט' שדורשים ממנו להיות מסודר? תשובה: אדם 'בלגניסט' שדורשים ממנו להיות מסודר, מרגיש רגשי אשמה על חוסר הסדר שלו והוא מאמין כי הוא יצליח טוב יותר אם יהיה מסודר. ההישג הנדרש: הבנת המשמעות הגלויה</p>
<p>התלמידים נדרשים לקרוא את השורות (14-25) להבדיל בין המשפטים המציינים את הסיבה לבין המשפטים שאחריהם המציינים את התוצאה.</p>	<p>אסטרטגיית זיהוי רכיבים וקשרים</p>	<p>שאלה 8: על פי שורות 14-25, איך חופש פעולה במסגרת מסוימת, או בלגן במקום מסוים תורמים להתפתחותו של הילד? תשובה: חופש פעולה במסגרת מסוימת או בלגן במקום מסוים מפתחים את הדמיון, את היצירתיות, את הבדיקה, את החקירה, ומגבירים את הביטחון של הילד ביכולת שלו. המשחק והאפשרות לבלגן משפרים את יכולת הלמידה והמיומנות החברתית של הילד. ההישג הנדרש: הבנת המשמעות הסמויה/ הסקת מסקנות</p>

--	--	--

המלצות למורה	אסטרטגיות חשיבה	שאלות ותשובות בהתאם להישגים הנדרשים
<p>- התלמידים נדרשים לדעת שכינוי הרמז "זה" מתייחס לשם עצם ממין זכר ביחיד, ועליהם לחפש את המילה המובעת בכינוי זה.</p> <p>- מומלץ להסביר את ההבדל בין כינוי הרמז בזכר ובנקבה, ביחיד וברבים.</p> <p>- מומלץ לחזור על נושא המאזכרים כמו "זה", ולהמירו במילים אחרות.</p>	<p>אסטרטגיית זיהוי רכבים וקשרים.</p>	<p>שאלה 9:</p> <p>"אך האם זה לא כדאי יותר בטווח הארוך" (שורה 50).</p> <p>כינוי הרמז "זה" במשפט שלפניך, מתייחס אל: _____</p> <p>תשובה:</p> <p>כינוי הרמז "זה" במשפט מתייחס אל: הקושי לתפקד כהורים כאשר הילד מבלגן את החדר ומפזר בו ערימות של צעצועים.</p> <p>ההישג הנדרש:</p> <p>הבנת המשמעות הסמויה</p>
<p>- התלמידים נדרשים לקרוא את הטקסט מחדש, לזהות את המשפטים הרלוונטיים ולנסות להבין את משמעות הצירופים השונים, על סמך ההקשר עם המשפט כולו.</p> <p>- מומלץ להסביר את נושא מילות ההמלצה בצירוף שמות הפועל (מילים מודאליות), כמו: ניתן להגיע...</p>	<p>אסטרטגיית איתור מידע וקישור רעיונות</p>	<p>שאלה 10:</p> <p>ציין שני צירופים מתוך הטקסט, המדגישים את חשיבות הִסְדָּר בחיים.</p> <p>תשובה:</p> <p>1. "הכול צריך להיות במקום"</p> <p>2. "חייב להיות סדר מוחלט"</p> <p>ההישג הנדרש:</p> <p>הסבר, קישור ויישום רעיונות ומידע</p>

רצוי לקרוא... צריך להבין...		
--------------------------------	--	--

המלצות למורה	אסטרטגיות חשיבה	שאלות ותשובות בהתאם להישגים הנדרשים
<p>- התלמידים נדרשים לקרוא את השורות (39-48) ולמצוא את התשובה המופיעה באופן גלוי בשורה 44.</p>	<p>אסטרטגיית איתור מידע</p>	<p>שאלה 11:</p> <p>על פי הטקסט, הנטייה להיות מסודר או חסר חוש סדר היא:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. מצב חברתי שניתן לשלוט בו בקלות. 2. תכונה מולדת שאפשר לשנותה במידה מועטה. 3. תכונה נרכשת שאי אפשר לשנותה. 4. תכונה מולדת שאפשר לשנותה במידה מרובה. <p>תשובה:</p> <p>ב. תכונה מולדת שאפשר לשנותה במידה מועטה.</p> <p>ההישג הנדרש:</p> <p>הבנת המשמעות הגלויה</p>
<p>כל תשובה הגיונית מתקבלת. העיקר שהתלמיד יסביר את העיקרון שלא לחשוב כמו</p>	<p>אסטרטגיית הסקה</p>	<p>שאלה 12:</p> <p>הסבר במילים שלך את הביטוי "לחשוב מחוץ לקופסה" (שורה 33).</p>

<p>האחרים אלא להיות שונה במחשבותיו ולא ללכת עם הזרם.</p>		<p>תשובה: לצאת מהקיבעון ולחשוב בצורה אחרת, שונה ולפעמים מחוץ לגדר הנורמטיבי. להיות פתוחים לרעיונות חדשים.</p> <p>ההישג הנדרש: הבנת המשמעות הסמויה/ הסקת מסקנות</p>
--	--	--

המלצות למורה	אסטרטגיות חשיבה	שאלות ותשובות בהתאם להישגים הנדרשים
<p>התלמיד נדרש להיות יצירתי וליצור לעצמו סיטואציות של בלגן וכיצד מהן ניתן להפיק תועלת. לאחר מכן יוכל להסביר את התוצאה של בלגן יצירתי.</p>	<p>אסטרטגיית הסקה</p>	<p>שאלה 13: הסבר במילים שלך את הביטוי "בלגן יצירתי" (שורה 23). תשובה: בלגן יצירתי הוא בלגן שהתוצר הסופי שלו הוא יצירתיות, דהיינו בלגן שמניב יצירתיות. ההישג הנדרש: הבנת המשמעות הסמויה/ הסקת מסקנות</p>
<p>- התלמידים נדרשים לקרוא את הטקסט כולו מחדש, למזג בין כל הרעיונות שהוצגו, בין אם חיוביים או שליליים לגבי הבלגן ולהעלות המסר שמחבר הקטע רצה להעביר לנו.</p>	<p>אסטרטגיית יישום וקישור פרטי מידע</p>	<p>שאלה 14: מהו המסר העומד מאחורי הטקסט? 1. כל האנשים יהיו בלגניסטים. 2. כל האנשים יהיו מסודרים. 3. לשנות גישה כלפי אנשים בלגניסטים. 4. לעודד את ההורים לחנך את הילדים לסדר.</p>

		<p>תשובה:</p> <p>ג. לשנות גישה כלפי אנשים בלגניסטים.</p> <p>ההישג הנדרש:</p> <p>הסבר, קישור ויישום רעיונות ומידע</p>
	אסטרטגיית איתור מידע	<p>שאלה 15</p> <p>למה ארגונים לא מסוגלים לזוטר על התכנון?</p> <p>א. כי התכנון יוצר הרגשה של שליטה על העתיד</p> <p>ב. כי תכנון הולך יד ביד עם רעיונות מקוריים</p> <p>ג. כי תכנון מוביל להישגים ולחדשנות</p> <p>תשובה:</p> <p>ג. כי תכנון מוביל להישגים ולחדשנות</p> <p>ההישג הנדרש:</p> <p>הבנת המשמעות הגלויה</p>
המלצות למורה	אסטרטגיית השיבה	<p>שאלות ותשובות בהתאם להישגים הנדרשים</p>
	אסטרטגיית יישום	<p>שאלה 16:</p> <p>מהו תפקיד המירכאות בביטוי "בלגן יצירתי": _____</p> <p>תשובה:</p> <p>שימוש במשמעות שונה מהמקובל (ביטוי ייחודי).</p> <p>ההישג הנדרש:</p> <p>תהביר: הכרת תפקידם של סימני פיסוק</p>
	אסטרטגיית איתור מידע	<p>שאלה 17:</p> <p>מה כתוב בפסקה הראשונה (שורות 1-8) במקום המילה "מאמתים"?</p>

		<p>1. דורשים</p> <p>2. מרוויחים</p> <p>3. מוכיחים</p> <p>4. מראים</p> <p><u>תשובה:</u></p> <p>3. מוכיחים</p> <p>ההישג הנדרש: הבנת המשמעות הגלויה</p>
	אסטרטגיית איתור מידע	<p><u>שאלה 18:</u></p> <p>ילד שנותרים לו מקום לבלגן בו:</p> <p>א. מפתח את הדמיון ונוטה להיות יצירתי</p> <p>ב. לא יכול להיות יצירתי</p> <p>ג. אין לו ביטחון עצמי ומתנהג בפחדנות</p> <p>ד. כל התשובות לא נכונות</p> <p><u>תשובה:</u></p> <p>א. מפתח את הדמיון ונוטה להיות יצירתי</p> <p>ההישג הנדרש: הבנת המשמעות הגלויה</p>

משימות כתיבה

המלצות למורים:¹

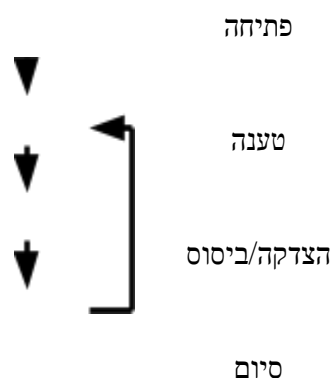
המלצה למשימה 5:

¹. נכתבו המלצות לחלק מהמשימות, ולא לכולן.

- ✓ מומלץ שהמורים יתייחסו לסוגי מכתבים ולמבנה שלהם: מכתב אישי ומכתב רשמי, בהתאם לייעודם. במבנה המכתב האישי הנתון, נעשה ניסיון להביא בפני התלמידים את המבנה הקלאסי של כתיבת מכתב אישי, כולל תוכן הולם ושימוש בקשרים מתאימים.
- ✓ מומלץ שהמורה יבהיר בפני התלמידים, שאפשר לאמץ מבנה זה בכתיבת מכתבים אישיים. (ראה תכנית לימודים עמ' 57, והישגים נדרשים: כתיבת טקסט מפעיל עמ' 68).

המלצה למשימה 6:

- ✓ מומלץ שהמורים יתייחסו לנושא הטקסט הטיעוני והמבנה שלו.

- (ראה תכנית לימודים עמ' 61, והישגים נדרשים: טקסט טיעוני עמ' 69).

המלצה למשימה 7:

- ✓ חשוב להדגיש בפני התלמידים שבטקסטים מן הסוג הזה, טקסט מדריך-מפעיל, הוראות נכתבות בדרך כלל על ידי שימוש באחת מן הצורות הבאות:
(ראה תכנית לימודים, הישגים נדרשים- טקסט מפעיל עמ' 68)

1. מילות המלצה הבאות בצירוף שם הפועל (מילים מודאליות), כגון: רצוי להשקות, ניתן להגיע ..
2. פעלים בהווה (בינוני)- רבים, צורת הסתמי, כגון: מוסיפים, מערבבים, מורידים...
3. פעלים בציווי וברבים, כגון: פתח, זרע, עטוף, הרימו, שטפו...
4. פעלים בעתיד על דרך השלילה, כגון: אל תקפוץ, אל תלך, אל תעשה...

המלצה למשימה 8:

- ✓ הסיכום הינו פעולה המצריכה הבנה טובה של טקסט נתון, הבחנה בין עיקר וטפל וניסוח מחדש של האמור בטקסט המקור. לכן, חשוב שהמורים יתרגלו את עניין הבנת טקסטים שונים מסוגות שונות, עוד לפני שמתחילים לסכם.
 - ✓ מומלץ שהמורה יבהיר לתלמידים, שהסיכום יכול להיות רציף, לכיד ומקושר. הסיכום יכול להיות בנקודות או בסעיפים, הסיכום אף יכול להיעשות לעיתים באמצעות טבלה. צורת הסיכום תלויה במטרות הכותב.
- (ראה תכנית לימודים עמ' 83).

המלצה למשימה 9:

- ✓ יש לפתח את מודעות התלמידים להקשר הנסיבתי שבו מתרחשת הכתיבה, ובעיקר למטרות הכתיבה למוען ולנמען.
 - ✓ מומלץ להתחיל בדיון מקדים לפני העיסוק במטלת הכתיבה, בהעלאת רעיונות ובהכנה משותפת למילים וביטויים הקשורים בנושא על מנת להקל על התלמידים.
 - ✓ מומלץ שתהליך הכתיבה יתבצע בכמה שלבים: העלאת רעיונות, יצירת הטקסט ופיתוחו במבנה מסוים לכיד ומקושר, עריכת הכתוב מבחינה תכנית, מבנית ולשונית..
- (ראה תכנית לימודים עמ' 82).

מילות הוראה ומשמעותן (מתוך אתר אצטבא)

	מילת ההוראה	המשמעות/הדוגמאות
א.	ציין	כתוב בנקודות בלבד/בכותרות/בראשי פרקים, בלי לפרט, לתאר ולהסביר.
	דוגמאות	1. ציין שני אמצעים אמנותיים בשיר... 2. ציין שתי תכונות של הגיבור המרכזי ביצירה.
ב.	תאר	כתוב בפירוט או בקצרה על _____, ובסס את דבריך על פרטים מתוך הטקסט.
	דוגמאות	1. תאר את דמותו של _____, פרט את תכונות האופי שלו, והבא שתי דוגמאות מתוך הסיפור בהן באות לידי ביטוי תכונות אלו. 2. תאר בקצרה, על פי הקטע, את התהליך שעברו _____, ופרט את שלביו.
ג.	הסבר	הבהר, פרש או נמק את העניין.
	דוגמאות	1. הסבר מהי הביקורת כלפי החברה המועברת באמצעות הדוגמה שבקטע. 2. הסבר כיצד שורת הסיום בשיר מתקשרת לכותרת השיר.
ד.	הדגם	צטט (אם הטקסט נתון) או הבא דוגמה הממחישה או מבהירה את הנושא הנדרש.
	דוגמאות	1. תאר את מצבו של הדובר השר, וצטט מתוך השיר שני ציורים הממחישים את מצבו. 2. הדגם את מוטיב הדממה בסיפור: הבא מתוך הסיפור שתי דוגמאות למצבים המעצבים את המוטיב.
ה.	השווה	כתוב מה דומה ומה שונה בין _____ לבין _____ על פי קריטריונים מסוימים.
	דוגמאות	1. השווה בין מצבם של שני הגיבורים המרכזיים בסיפור: _____ ו _____, על פי משלח ידם, לבושם, התנהגותם ויחסם לסביבה. 2. השווה בין המשפט הפותח את השיר לבין המשפט המסיים אותו.
ו.	חווה דעתך	כתוב מהי דעתך בנוגע לדבר מסוים או נושא מסוים.
	דוגמה	חווה דעתך על טענתו של כותב המאמר, ונמק את דבריך.
ז.	מייך	חלק פריטים לקבוצות על פי קריטריונים מסוימים, ותן כותרת מכלילה לכל קבוצה.
	דוגמה	מייך את שמות העצם שלפניך לשלוש קבוצות על פי דרך התצורה שלהן, ותן כותרת לכל קבוצה.
ח.	פָּרַט	הבא פירוט של הדברים; הבא את החלקים השונים שמהם הדבר מורכב.
	דוגמה	פרט את הבקשות השונות של המשורר בשיר "הכניסיני תחת כנפך".
ט.	פָּרַשׁ	כתוב את המושג במילים אחרות, פשוטות יותר.

	דוגמה	פרש את המשפט שלפניך, הלקוח מהשיר: "
י.	סכם	כתוב בקצרה את עיקרי הדברים.
	דוגמאות	1. סכם את עיקרי הרעיונות שבמאמר. 2. סכם בקצרה את טענתו של הכותב, והבא שני נימוקים שמביא הכותב לביסוס דבריו.

משימות האזנה

צפייה בסרטון (פעילות בעקבות הטקסט)

לפניך קישור לסרטון "יאללה בלגן"

מומלץ לצפות בסרטון פעמיים. אחר כך, התלמידים ינסו, בעזרת המורה, לתרגם לעברית את המילים שנאמרו בתוך הסרטון.

בעקבות הצפייה יתנהל דיון בכיתה:

1. הסבר במה עוסק הסרט?
2. בחר בסצנה מהסרטון המגלמת את הרעיון המרכזי המופיע בטקסט "הצעה לבלגן", ותאר בעל פה את המתרחש בסצנה באופן מפורט: הרקע, תיאור הדמויות ומעשיהן.
3. ציין שתיים מפעולותיה של השחקנית הראשית הממחישות את הרעיון המרכזי בסרטון.
4. ציין מהי המטרה של הסרטון.
5. איזו פעילות/סצנה מבין הפעילויות/הסצנות מצאה חן בעיניך? נמק!
6. בחר משפטים חשובים שנאמרו על ידי דמויות שונות בסרט, והסבר מדוע בחרת במשפטים האלה?
7. מה הן המטרות החינוכיות שרצה להעביר הסרט לקהל הצופים?
8. האם תוכן הסרט שינה את דעתך בכל הקשור לסדר/לבלגן? נמק את דבריך!

משימות בדיבור

1. מודעה (משימה בעקבות הטקסט)

לפניך קישור למודעה באינטרנט. המודעה היא על חברה בשם "בלגן-Balagan", להלן הקישור:

HYPERLINK "http://balagan1.co.il/" <http://balagan1.co.il/>

הפעילות יכולה להיערך בחדר מחשבים, אם זה אפשרי.

התלמידים מתבקשים להיכנס לקישור ולדפדף בעמודים השונים המופיעים שם. אחר כך תוכלו לערוך דיון בעל פה עם התלמידים. להלן הצעות לשאלות לדיון:

1. מיהו המוען ומיהו הנמען במודעה?
2. מהו נושא המודעה?
3. מה מבקשים במודעה?
4. באילו ביטויים או מילים השתמשו במודעה כדי לשכנע אותנו להשתמש בשירותים שהם מציעים?
5. לפי המודעה, באילו דרכים נוכל ליצור קשר עם החברה?
6. תאר, במילים שלך, איך נוסדה אותה חברה?
7. האם המודעה שכנעה אותך להשתמש בשירותיה? נמק את דבריך.

8. בחר בשירות אחד שמוצע בתוך המודעה, והסבר לחבריך איך תוכל לשמור על סדר בתחום שבחרת.

2. תמונה (פעילות מקדימה)

הסתכל בתמונות שלפניך, אחר כך ענה על השאלות המוצעות:

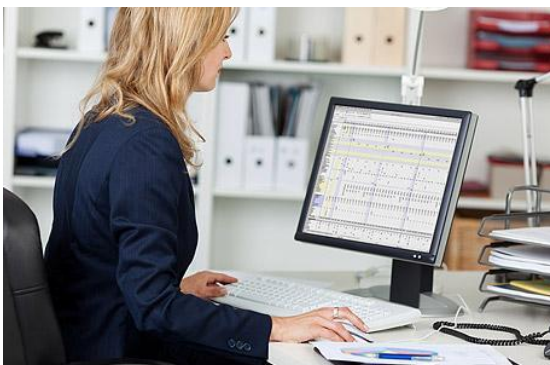

השאלות המוצעות

1. תאר מה אתה רואה בתמונות?
2. ציין חמישה פריטים שאתה רואה בכל תמונה.
3. האם הפריטים ממוקמים במקומם המתאים? נמק!
4. איזה קשר יכול להיות בין התמונות שלפניך לבין הטקסט.
5. תאר את הרגשתך כשאתה נמצא בחדר מבולגן. נמק!
6. תאר את הרגשתך כשאתה רואה שולחן מסודר. נמק!
7. אילו דרכים היית מציע כדי לסדר את הבלגן?

3. משחקי תפקידים (משימה בעקבות הטקסט)

מה אומר שולחן העבודה שלכם על אישיותכם?

שולחן מסודר (אתר כלכליסט)

שולחן מבולגן (אתר כלכליסט)

"מחקר שנערך באוניברסיטת מינסוטה מסביר למה שולחן עבודה מבולגן אינו דבר שלילי בהכרח. מתברר כי אי-סדר בסביבת העבודה מעודד חשיבה יצירתית ומקורית בעוד שסביבת עבודה מסודרת מקלה עלינו להתמקד בעבודה וביעדי הפרויקט" (מתוך מאמר "מה אומר שולחן העבודה שלכם על אישיותכם" מאתר כלכליסט, 23/8/2013)

- ✓ מבקשים משני תלמידים לעמוד בפני הכיתה ולנהל דיון בעל פה.
- ✓ אחד מהתלמידים ישחק את תפקידו של האדם הבלגניסט והשני ישחק את תפקידו של האדם המסודר.
- ✓ על התלמידים להציג את טענותיהם בפני הכיתה, ולשכנע בצדקתם:

1. איך הבלגן/הסדר תורם לך לביצוע עבודה יעילה?
2. איך מתנהל היום שלך כאדם מבולגן/מסודר?
3. מה עוזר לך כאדם המבולגן/המסודר לעשות את העבודה על הצד הטוב יותר?
4. איך תוכל לשכנע אדם מבולגן להיות מסודר, או להפך?
5. אילו ניתנה לך האפשרות לשנות את אישיותך המבולגנת/ המסודרת. מה היית משנה?
6. לאחר שחווית את החוויה של בלגן וסדר, אילו עצה היית נותן לחבריך? נמק!

מחווון שאלות ותשובות בידע לשון

המלצות למורה	אסטרטגיות חשיבה	שאלות ותשובות בהתאם להישגים הנדרשים
לתרגל את כול המושגים והתופעות בתורת ההגה.	אסטרטגיית יישום	שאלה 1: ענה על הסעיפים א-ה בהתאם. 1. ציין מהו סדר הדגשים וסדר השוואים במילה הנדמנות, והסבר.

		<p>2. במילה מְסַתֵּבֵר חלה תופעה לשונית. ציין אותה והסבר</p> <p>3. באיזו מילה אין השפעת אות גרונית על הניקוד? מְחַמֵּיז, נִשְׁאַרְה, נִצְלִית, מְנַצְרִים</p> <p>4. במילה יִזְדָּרְזוּ קיימות ארבע תופעות דקדוקיות, מהן? 5. היכן יש לשים מפיק? אֵתָה, אַחֲרֶיהָ, בְּעִזְרָתָה, סְדָרָה</p> <p>תשובה:</p> <p>1. דגש קל ודגש חזק תבניתי, שווא נח ושווא נע</p> <p>2. שיכול עיצורים</p> <p>3. מְנַצְרִים</p> <p>4. שיכול עיצורים, הידמות חלקית, תשלום דגש וחיטוף.</p> <p>5. בְּעִזְרָתָה</p> <p>ההישג הנדרש: פונולוגיה: שימוש בכל רכיבי תורת ההגה בצורה תקינה, כולל התופעות והשינויים.</p>
--	--	---

המלצות למורה	אסטרטגיות חשיבה	שאלות ותשובות בהתאם להישגים הנדרשים
--------------	-----------------	--

<p>מומלץ לתרגל את נושא צורני הגזירה וצורני הנטייה.</p> <p>מומלץ להדגיש את דרכי הגזירה, המילים בעברית נגזרות בדרכים שונות.</p>	<p>אסטרטגיית יישום</p>	<p>שאלה 2:</p> <p>א. מהי דרך התצורה של המילה רַפְּבֵּל?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. שורש ומשקל 2. בסיס וצורן 3. בסיס ובסיס 4. מילים לועזיות <p>תשובה:</p> <p>3. בסיס ובסיס</p> <p>ב. מהי משמעותו של הצורן הסופי במילה שְׁבוּעוֹן?</p> <p>תשובה:</p> <p>4. כתב עת</p> <p>ההישג הנדרש:</p> <p>מורפולוגיה: ידיעת רכיבי המילה: צורני גזירה (שורש ומוספיות, בסיס ומשקל) וצורני נטייה בשם ובפעל.</p>
---	-------------------------------	---

שאלה 3:

מיין בטבלה הבאה את המילים המופיעות במחסן מטה.

הַרְגָּשָׁה, בְּדִיקָה, אֵינְטְלִיגֵנְטִים, מְסוּרְתִי,

קְטַגוֹרִיּוֹת, הִזְדַּמְנוּת, חֵיידֵק

מילים שאולות מלועזית	גזירה קווית (בסיס+ צורן סופי, הלחם בסיסים וראשי תיבות)	גזירה מסורגת (שורש ותבנית, בניין ומשקל)

תשובה:

מילים שאולות מלועזית	גזירה קווית (בסיס+ צורן סופי, הלחם בסיסים וראשי תיבות)	גזירה מסורגת (שורש ותבנית, בניין ומשקל)
אֵינְטְלִיגֵנְטִים	מְסוּרְתִי	הַרְגָּשָׁה
קְטַגוֹרִיּוֹת	חֵיידֵק	בְּדִיקָה
		הִזְדַּמְנוּת

ההישג הנדרש:

מורפולוגיה: ידיעת רכיבי המילה: צורני גזירה (שורש ומוספיות, בסיס ומשקל) וצורני נטייה בשם ובפעל.

אסטרטגיית יישום

המלצות למורה	אסטרטגיות חשיבה	שאלות ותשובות בהתאם להישגים הנדרשים																																																																						
<p>התלמידים נדרשים לזהות את הגוף שעליו מדובר, ואת הזמן של המשפט. אחר כך, עליהם לזהות את השורש ואת הבניין, כדי לדעת את המשמעות המתאימה של הפועל להקשר הנתון.</p>	<p>אסטרטגיית יישום</p>	<p>שאלה 4: נתח את הפעלים הבאים לפי הטבלה:</p> <table border="1" data-bbox="817 689 1343 1124"> <thead> <tr> <th>הפועל</th> <th>עבר נסתר</th> <th>שורש</th> <th>בניין</th> <th>בניין אחר</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>נשארה</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>יצליח</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>מיוחס</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>התגלו</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>באים</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>מיוצרים</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>תשובה:</p> <table border="1" data-bbox="817 1240 1343 1637"> <thead> <tr> <th>הפועל</th> <th>עבר נסתר</th> <th>שורש</th> <th>בניין</th> <th>בניין אחר</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>נשארה</td> <td>נשארה</td> <td>ש-א-ר</td> <td>נפעל</td> <td>השאירה</td> </tr> <tr> <td>יצליח</td> <td>הצליח</td> <td>צ-ל-ח</td> <td>הפעיל</td> <td>יצליח</td> </tr> <tr> <td>מיוחס</td> <td>יוחס</td> <td>י-ח-ס</td> <td>פועל</td> <td>יתיחס</td> </tr> <tr> <td>התגלו</td> <td>התגלה</td> <td>ג-ל-ה ג-ל-י</td> <td>התפעל</td> <td>נגלו</td> </tr> <tr> <td>באים</td> <td>באו</td> <td>ב-ו-א</td> <td>קל</td> <td>מביאים</td> </tr> <tr> <td>מיוצרים</td> <td>יצרו</td> <td>י-צ-ר</td> <td>פיעל</td> <td>מיוצרים</td> </tr> </tbody> </table> <p>ההישג הנדרש: מורפולוגיה: שימוש בפעלים שונים מכל הגזרות ובכל הבניינים, בהקשרים השונים.</p>	הפועל	עבר נסתר	שורש	בניין	בניין אחר	נשארה					יצליח					מיוחס					התגלו					באים					מיוצרים					הפועל	עבר נסתר	שורש	בניין	בניין אחר	נשארה	נשארה	ש-א-ר	נפעל	השאירה	יצליח	הצליח	צ-ל-ח	הפעיל	יצליח	מיוחס	יוחס	י-ח-ס	פועל	יתיחס	התגלו	התגלה	ג-ל-ה ג-ל-י	התפעל	נגלו	באים	באו	ב-ו-א	קל	מביאים	מיוצרים	יצרו	י-צ-ר	פיעל	מיוצרים
הפועל	עבר נסתר	שורש	בניין	בניין אחר																																																																				
נשארה																																																																								
יצליח																																																																								
מיוחס																																																																								
התגלו																																																																								
באים																																																																								
מיוצרים																																																																								
הפועל	עבר נסתר	שורש	בניין	בניין אחר																																																																				
נשארה	נשארה	ש-א-ר	נפעל	השאירה																																																																				
יצליח	הצליח	צ-ל-ח	הפעיל	יצליח																																																																				
מיוחס	יוחס	י-ח-ס	פועל	יתיחס																																																																				
התגלו	התגלה	ג-ל-ה ג-ל-י	התפעל	נגלו																																																																				
באים	באו	ב-ו-א	קל	מביאים																																																																				
מיוצרים	יצרו	י-צ-ר	פיעל	מיוצרים																																																																				

המלצות למורה	אסטרטגיות חשיבה	שאלות ותשובות בהתאם להישגים הנדרשים
<p>מומלץ להדגיש את אסטרטגיית ניתוח הפועל הנתון לפי שורש, בניין, זמן, גוף, גזרה ובניין אחר.</p>	<p>אסטרטגיית יישום</p>	<p>שאלה 5: כתוב את הפועל בצורה הנכונה בהתאם לנדרש בסוגריים:</p> <p>א. התלמידים (נ-ג-ע, הפעיל) היום למרות העומס _____ בכבישים.</p> <p>ב. אתמול השחקנים (ת-פ-ק-ד, פיעל) _____ ביעילות על המגרש.</p> <p>ג. קשה לחנך ילדים (ב-ל-ג-נ, פועל) _____ להיות מסודרים.</p> <p>ד. רוצים (ש-ח-ר-ר, התפעל) _____ מהר מתחושת חוסר הסדר.</p> <p>ה. החברים (פ-ג-ש, נפעל) _____ מחר בדירה המבולגנת.</p>

		<p>תשובה:</p> <p>א. מגיעים ב. תיפקדו ג. מְבוּלְגָנִים ד. לְהִשְׁתַּחֲרַר ה. יִפְגְּשׁוּ</p> <p>ההישג הנדרש:</p> <p>מורפולוגיה: שימוש תקין בפועל מגזרת השלמים והחסרים בכל הבניינים</p>
<p>המלצות למורה</p>	<p>אסטרטגיות חשיבה</p>	<p>שאלות ותשובות בהתאם להישגים הנדרשים</p>
<p>מומלץ להסביר כי מילות יחס מקשרות בין פעלים לבין שמות עצם (השתמש בַעַט) או בין שמות עצם לשמות עצם אחרים (המחשב <u>של</u> אמא). את מילות היחס אפשר להטות בגופים שונים(על- עליך, עלינו; ב- בו בך, בהם אצלי, אצלו..).</p>	<p>אסטרטגיית הסקה</p>	<p>שאלה 6:</p> <p>קרא את המשפטים שלפניך, וכתוב את המילה הנכונה, בהתאם לנדרש. (א) החוקרת סיימה והתלמידים קראו את (ממצאים שלה) _____ (ב) הייתי עד ל(תקירה שלהם) של הנאשמים. _____ (ג) קראתי את (הספרים שלו) לפי הסדר. _____</p>

		<p>(ד) ביקרתי בארץ (מולדת שלהן) _____ הרחוקה.</p> <p>(ה) ניכרת לכולם (שליטה שלנו) _____ בחומר.</p> <p>תשובה:</p> <p>א. ממצאיה ב. חקירתם ג. ספריו ד. מולדתן ה. שליטתנו</p> <p>ההישג הנדרש: ההישג הנדרש: מורפולוגיה: נטיית מילות יחס, ושימוש תקין בהן</p>
--	--	---

המלצות למורה	אסטרטגיות חשיבה	שאלות ותשובות בהתאם להישגים הנדרשים
--------------	-----------------	--

<p>התלמידים נדרשים לזהות את הנושא והנשוא בכול משפט, לזהות את משלימי הנושא ואת משלימי הנשוא ולאחר מכן את סוגו התחבירי של כול משפט, פשוט מחובר או מורכב.</p> <p>- ניתן לפתור שאלה זה לאחר תרגול מרבי בנושא התחביר.</p>	<p>אסטרטגיית יישום</p>	<p>שאלה 7:</p> <p>כתוב בסוף כל משפט מהו סוגו התחבירי ומעל כל מילה מסומנת בקו, את תפקידה התחבירי.</p> <p>א. העולם <u>נוטה</u> שלא לקבל את ה'בלגניסטים' ומחמיץ להם פנים.</p> <p>ב. 'בלגניסט' אשר דורשים ממנו להיות מסודר, מרגיש <u>רגשי</u> <u>אשמה</u>.</p> <p>ג. אנשים מבולגנים הם יצירתיים.</p> <p>ד. נגנים פתוחים לרעיונות <u>חדשים</u>.</p> <p>וזה מה שהפך הרכב ג'אז להרכב מצליח.</p> <p>ה. <u>החינוך</u> דרך בלגן לא גורם כל נזק, אבל, הוא גורם לאיתנות אינטלקטואלית.</p> <p>תשובה:</p> <p>א. משפט מורכב/ נושא, מושא עקיף</p> <p>ב. מורכב/ מושא ישיר, לוואי</p> <p>ג. פשוט/ אוגד</p> <p>ד. מורכב/ לוואי</p> <p>ה. מחובר/ נושא</p> <p>ההישג הנדרש:</p> <p>תחביר: ניתוח משפט על פי חלקיו וקביעת סוגו.</p>
--	-------------------------------	--

המלצות למורה	אסטרטגיות חשיבה	שאלות ותשובות בהתאם להישגים הנדרשים
<p>התלמידים נדרשים לזהות את סוגו התחבירי של כול משפט, פשוט מחובר או מורכב, ואז לקבוע מי מהם שונה.</p> <p>אח"כ לזהות תפקיד תחבירי של מילים המסומנות בקו.</p> <p>- ניתן לפתור שאלה זה לאחר תרגול מרבי בנושא התחביר.</p>	<p>אסטרטגיית יישום</p>	<p>שאלה 8:</p> <p>קרא את המשפטים שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.</p> <p>i. האם ילדי שנות האלפיים צפויים להתגעגע אל החלל הסטנדרטי הזה?</p> <p>ii. מקצועות שעשויים לעורר געגוע הולכים ונעלמים.</p> <p>iii. מי יכול לטפח תחביב אחרי שעות עבודה?</p> <p>א. העתק את המשפט היוצא דופן מבחינת סוגו התחבירי.</p> <p>ב. קבע את הסוג התחבירי של המשפט שהעתקת.</p> <p>ג. לצירופים המסומנים בקו בשלושת המשפטים יש אותו תפקיד תחבירי. ציין מהו התפקיד התחבירי</p> <p>תשובה:</p> <p>א. מקצועות שעשויים לעורר געגוע <u>הולכים ונעלמים</u></p> <p>ב. משפט מורכב</p> <p>ג. נשוא מורחב</p>

		<p>ההישג הנדרש: תחביר: ניתוח משפט על פי חלקיו וקביעת סוגו.</p>
<p>המלצות למורה</p>	<p>אסטרטגיות חשיבה</p>	<p>שאלות ותשובות בהתאם להישגים הנדרשים</p>

	<p style="text-align: center;">אסטרטגיית יישום</p>	<p style="text-align: right;">שאלה 9:</p> <p style="text-align: right;">סמנטיקה</p> <p>בחר במילה הנכונה מתוך השתיים המודגשות בכל סעיף:</p> <p>א. אני מתגעגע ל- שני / שנות הילדות.</p> <p>ב. אפשר להיפגש בצומת הבאה / הבא</p> <p>ג. הגננת מאשימה אותי שנגעתי בצבעים הטריים, אך אני לא נגעתי בם/בָּהֶם.</p> <p>ד. עובד הבניין מְצִיעַ / מְצִיעַ שינויים בתוכנית.</p> <p>ה. הנהג יצא מהתאונה עם שיניים שבורות / שבורים.</p> <p>ו. עקרת הבית הגיעה לסופרמרקט ברגל / על רגליה.</p> <p>ז. ראש העיר שלח את ידו לְכִסְפֵי / לְכִסְפֵי הציבור.</p> <p>ח. עברו עליי לילות קשים / קשות.</p> <p>ט. נדמה לי שאני מכיר אותך / אותך.</p> <p>י. התלמיד עלול / עשוי להצליח בבחינה.</p> <p style="text-align: right;">תשובה:</p> <p>א. שנות</p> <p>ב. הבא</p> <p>ג. בָּהֶם</p> <p>ד. מְצִיעַ</p> <p>ה. שבורות</p> <p>ו. ברגל</p> <p>ז. לְכִסְפֵי</p> <p>ח. קשים</p> <p>ט. אותך</p> <p>י. עשוי</p>
--	---	--

		<p align="right">ההישג הנדרש: העשרה והרחבה לאוצר המילים</p>
--	--	---

המלצות למורה	אסטרטגיות חשיבה	שאלות ותשובות בהתאם להישגים הנדרשים
<p>מומלץ לבצע משימה זאת לאחר שהתלמידים הבינו והטמיעו את הנושא של סוגי משפטים והמרתם.</p>	<p align="center">אסטרטגיית יישום</p>	<p align="right">שאלה 10:</p> <p>א. לפניך משפט: להורים נכונות לסייע לילדים. הפוך את המשפט למבנה משפט פועלי.</p> <p>ב. לפניך משפט: עצי האפרסק מלבלבים באגף הדרומי של גינתי. הפוך את המשפט למבנה משפט שמני.</p> <p align="right">תשובה:</p> <p>א. ההורים מוכנים לסייע לתלמידים. ב. עצי האפרסק באגף הדרומי של גינתי הפכו מלבלבים.</p> <div style="background-color: #cccccc; padding: 5px;"> <p align="right">ההישג הנדרש: הבחנה בין סוגי משפטים והמרתם</p> </div>

אסטרטגיות חשיבה מסדר גבוה

מצורף חלק נבחר ממסמך אסטרטגיות חשיבה מסדר גבוה, הרלוונטי לדגם המוצע. להרחבה בנושא אסטרטגיות חשיבה, מומלץ לפנות לקישור: [אסטרטגיות חשיבה מסדר גבוה](#)

1. **השוואה** - זיהוי הדמיון והשוני שבין שני דברים או יותר.
פעלים שכיחים: להשוות, להנגיד, לעמת, להבדיל, לסווג, למיין, לזהות נקודות דמיון ושוני, להבחין בין...לבין...
2. **הסקה** - גיבוש טענה המבוססת על קשרים בין פרטי מידע.
פעלים שכיחים: להסיק, להקיש, לקבוע, לגבש, נובע מ..., להכליל, ליישם, להבחין, לקשר, להשליך.
3. **זיהוי רכיבים וקשרים** - זיהוי הרכיבים והקשרים בתוך המידע ובין גופי מידע שונים.
פעלים שכיחים: לנתח, לזהות, להבחין, לאפיין, להבדיל, לקשור ל..., להכליל, לפרט, להתאים, להנגיד, להשלים.
4. **מיון** - קיבוץ פריטים על בסיס תכונות משותפות (קטגוריות).
פעלים שכיחים: למיין, לסדר, לשייך, להבחין, לשיים, לקבץ, לארגן, לנסח, להגדיר ההבדל בין... לבין..., לזהות, לדרג.

5. **שאלת שאלות** - ניסוח שאלות העוסקות בתופעות, בסוגיות או בדילמות בהן נדרש המשך בירור או חקר.

פעלים שכיחים: האם, כיצד, מדוע, איך, מה הקשר, האומנם, מתי, מה היה קורה אילו..., לנסח, לזהות.

6. **העלאת מגוון נקודות מבט** - מאמץ מכוון להעלאת מגוון רחב של נקודות מבט שונות ביחס לנושא, בעיה, שאלה או תופעה והערכתן.

פעלים שכיחים: להביט, להשקיף, לפרש, להתחשב, להיכנס לנעליו של האחר, לזהות השקפה/דעה, להצדיק דעה, להעריך, לטעון, להשוות.

7. **העלאת אפשרויות מגוונות לצורך פתרון בעיה** - מאמץ מכוון למציאה, איתור וגילוי של אפשרויות סמויות במידע. מאמץ מכוון למציאת חלופות או אפשרויות שונות במהותן זו מזו.

פעלים שכיחים: להציע חלופה, לבחור, לנמק, לדרג, להעלות, לשקול, להעדיף, לנתח, להשוות, לנמק, להרחיב, לבחור.

8. **השערה** - ניסוח היגד המהווה תשובה אפשרית לשאלה/בעיה או מתן הסבר אפשרי לתופעה. השערה מבוססת על תיאוריה /ידע קודם וניתנת לבדיקה (במקרים רבים על סמך ניסוי ותצפית) או חקירה. השערה ניתנת להפרכה או לאישוש ולרוב היא תלויה תרבות, הקשר ונקודת מבט.

פעלים שכיחים: מאחר ו... יש לשער כי; ככל ש... אז..., הסבר אפשרי לכך הוא..., יש להניח ש..., אם... אז...

9. **בידוד משתנים** - בדיקה של מידת ההשפעה של גורם מסוים על תופעה/ תהליך/ התרחשות באמצעות ניסוי או מחקר, כאשר משנים רק את הגורם הנבדק בעוד ששאר הגורמים

המעורבים נשארים קבועים. זוהי פעולה מקדימה לביצוע ניסוי שמטרתו לקבוע לאיזה גורם יש קשר סיבתי עם התוצאה.

פעלים שכיחים: להגדיר, לבודד, לשקול, לזהות, לקבוע, לבחון השפעה, לבחור, לבדוק, לבודד, קשר סיבה – תוצאה.

10. ייצוג המידע ו/או הידע בדרכים מגוונות- ייצוג הידע שנבנה על-ידי התלמידים

בדרכים מגוונות. המידע שהלומדים אוספים ומארגנים או הידע שהם מעבדים ומבנים, יכולים להשתקף בדרכי ייצוג שונות כמו טקסט, טבלה, גרף, תמונה, צליל, ייצוג מולטימדיאלי וכד'. הלומדים משנים את צורת הצגת המידע כדי להבליט את היחסים המתקיימים בין הרכיבים העיקריים במידע, אולם אינם מבצעים שינוי במהות המידע. ייצוג המידע/הידע צריך להיות תואם למסרים שהלומדים רוצה למסור לקהל הקוראים או השומעים.

פעלים שכיחים: לאתר, לייצג, לבטא, להמחיש, להציג את המידע באמצעות... להעלות רעיונות ל..., לתת ביטוי, לדווח, לתרגם, לשקול חלופות, לארגן, לנמק בחירה, להציע, להתאים.

11. טיעון- הטיעון כולל טענה או טענות, ראיות ונימוקים התומכים בה. הטיעון אמור לשכנע

בצדקתה של טענה מסוימת או לסתור אותה. ההצדקה לטענה או לסתירתה מבוססת על "הנימוק" (claim) שנבנה באמצעות נתונים (data) מבוססים.

פעלים שכיחים: לזהות, להסביר, לנמק, לטעון, לעמת, לבסס, לאשש, להביא דוגמאות, להוכיח, להכליל, להבחין, לנסח, להעריך, לבקר, להיכנס לנעליו של האחר, להצדיק, לדון, להניח, להפריך.

12. הצדקת הידע והערכתו- הדרך בה שופטים את איכות הידע ונותנים לו פרשנות אישית;

מעבר מתפיסה של הידע כדבר מה ודאי ומוחלט שאינו דורש הצדקה, להבנה שהידע הוא

משתנה, תלוי נקודת מבט, זמני ומחייב הערכה והצדקה (באמצעות נימוקים משכנעים, ראיות מבוססות וכד').

פעלים שכיחים: להסביר, לנמק, להביא ראיות, אם... אז..., אבל... להוכיח, להציג את הטענות, לנסח טענות, להציג בעזרת החברים דעות שונות לבעיה, לקבל החלטה לפתרון הבעיה.

13. **מיזוג (אינטגרציה)**- חיבור בין רעיונות מרכזיים ופרטי מידע חשובים ממקור מידע אחד או ממקורות רבים כדי ליצור ידע חדש.

פעלים שכיחים: למזג, לקשר, לשלב, לחבר, לארגן, להעריך, ליצור ידע חדש, לדרג, לבקר, להצדיק, לזהות, לאמת, לבסס, לסכם, לתאר יחסים בין..., לעבד (נתונים, מידע), לקבץ.